

Vlaams
Parlement

stuk **1373** (2011-2012) – Nr. 6
ingediend op 2 februari 2012 (2011-2012)

Hoorzitting

over het dossier van de Gemeentelijke Holding,
met de heer Jean-Louis Duplat, erevoorzitter
van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen

Verslag

namens de Verenigde Commissies voor Algemeen Beleid,
Financiën en Begroting
en voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Decreetsevaluatie,
Inburgering en Toerisme
uitgebracht door de heren Matthias Diependaele en Joris Van Hauthem

Samenstelling van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting:

Voorzitter: de heer Eric Van Rompuy.

Vaste leden:

de heer Ward Kennes, mevrouw Griet Smaers, de heren Koen Van den Heuvel, Eric Van Rompuy;
de heren Felix Strackx, Erik Tack, Christian Verougstraete;
de heren Dirk Van Mechelen, Sas van Rouveroi;
de heren Ludo Sannen, Bart Van Malderen;
de heren Jan Peumans, Kris Van Dijck;
de heer Lode Vereeck;
de heer Filip Watteeuw.

Plaatsvervangers:

de heren Ludwig Caluwé, Dirk de Kort, Jan Durnez, Johan Sauwens;
de heer Joris Van Hauthem, mevrouw Linda Vissers, de heer Wim Wienen;
de heren Marino Keulen, Bart Tommelein;
de heer Bart Martens;
de heren Matthias Diependaele, Marc Hendrickx;
de heer Ivan Sabbe;
de heer Bart Caron.

Samenstelling van de Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Decreetsevaluatie, Inburgering en Toerisme:

Voorzitter: mevrouw Annick De Ridder.

Vaste leden:

mevrouw Karin Brouwers, de heren Jan Durnez, Ward Kennes, Jan Verfaillie;
de heren Stefaan Sintobin, Joris Van Hauthem, mevrouw Linda Vissers;
de heer Marnic De Meulemeester, mevrouw Annick De Ridder;
de heer Kurt De Loor, mevrouw Els Robeyns;
de heren Lieven Dehandschutter, Willy Segers;
mevrouw Patricia De Waele;
de heer Bart Caron.

Plaatsvervangers:

mevrouw Vera Jans, de heer Jan Laurys, mevrouw Valerie Taeldeman, de heer Johan Verstreken;
de dames Katleen Martens, Marleen Van den Eynde, de heer Wim Wienen;
de heer Marc Vanden Bussche, mevrouw Khadija Zamouri;
de heer Steve D'Hulster, mevrouw Fatma Pehlivan;
mevrouw Lies Jans, de heer Karim Van Overmeire;
de heer Peter Reekmans;
mevrouw Mieke Vogels.

Toegevoegde leden:

de heer Christian Van Eyken.

Stukken in het dossier:

1373 (2011-2012) – Nr. 1 t.e.m. 5: Verslagen over hoorzitting

Op 19 oktober 2011 besliste het Uitgebreid Bureau van het Vlaams Parlement om het dossier in verband met de recente ontwikkelingen in verband met de Gemeentelijke Holding te verwijzen naar de Verenigde Commissies voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting en voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Decreetsevaluatie, Inburgering en Toerisme.

De Verenigde Commissies voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting en voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Decreetsevaluatie, Inburgering en Toerisme hield op dinsdag 8 december 2011 een hoorzitting met de heer Jean-Louis Duplat, erevoorzitter van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen (CBFA), over het dossier van de Gemeentelijke Holding.

De heer *Eric Van Rompuy*, voorzitter van de verenigde commissies, schetst de werkzaamheden van de commissie totnogtoe en situeert de heer Duplat als een deskundige die met enige afstand de huidige crisis kan beoordelen. In een interview in Trends pleit de heer Duplat voor een mea culpa van de banken en een terugkeer naar hun kernbusiness: het inzamelen van spaargeld om kredieten te verlenen. Ook de voorzitter ziet de dubieuze beleggingsconstructies van de banken als de oorzaak van de crisis. Hij wijst erop dat het Vlaams Parlement zich enkel buigt over de Gemeentelijke Holding.

I. UITEENZETTING DOOR DE HEER JEAN-LOUIS DUPLAT

De heer *Jean-Louis Duplat* wijst er vooreerst op dat hij enkel over publieke informatie beschikt, gehaald uit enerzijds de gebrekkige en verouderde website van de Gemeentelijke Holding NV en anderzijds uit de Bijlagen van het Belgisch Staatsblad (vennootschappen en verenigingen) en de neergelegde jaarrekeningen bij de Balanscentrale van de Nationale Bank van België.

De bankwetgeving kent aan een gekwalificeerd aandeelhouder van een kredietinstelling, die dus 10 percent of meer van de aandelen bezit, een aantal rechten en plichten toe. De toezichthouder moet een gekwalificeerd aandeelhouder grondig onderzoeken. De Gemeentelijke Holding mag dan wel een gekwalificeerde aandeelhouder van de Dexia NV zijn, maar deze laatste is geen kredietinstelling maar een financiële holding ('compagnie financière'). Terloops merkt de heer Duplat op dat Dexia NV ook nu soms onterecht een restbank genoemd wordt. Artikel 49 van de Bankwet bepaalt het toezicht op een financiële holding, maar dat is beperkt en niet vergelijkbaar met het toezicht op geconsolideerde basis als de moedervennootschap een bank is. De heer Duplat heeft jaren geleden gesuggereerd dat Dexia NV het bankstatuut zou krijgen. Dat was via allerlei constructies wel degelijk mogelijk. Hij meent zich trouwens te herinneren dat ook de heer Miller pleitte voor een bankstatuut voor Dexia NV.

Na die algemene wettelijke bepaling, analyseert de heer Duplat de statuten van de Gemeentelijke Holding.

Artikel 9.1, 9.2 en 9.3 van de statuten bepalen dat drie comités (strategisch comité, benoemings- en remuneratiecomité en auditcomité) worden opgericht, bestaande uit leden van de raad van bestuur.

Artikel 9.3 van de statuten bepaalt wat er van het auditcomité verwacht wordt: het waken over de interne controle van de vennootschap door kennisname van de werking van het comité van toezicht en desgevallend sturing; het waarnemen van de dialoog met het comité van toezicht; de voorbereiding van de werkzaamheden met het oog op de besprekingen van de werkzaamheden van het comité van toezicht in de volledige raad van bestuur. De heer Duplat stelt dat die bepalingen al jarenlang niet meer voldoen aan wat van een hedendaags auditcomité verwacht wordt, zelfs als de onderneming geen kredietinstelling is. Een auditcomité hoort zich bezig te houden met het volgen van de werkzaam-

heden van de commissarissen; het organiseren van de interne controle alsook het toezicht op de manier waarop die wordt uitgevoerd hetzij door een interne auditor hetzij door een externe auditor die niet de commissaris-revisor mag zijn; het bestuderen van alle voorstellen over de risicoanalyse en de risicoprofielen.

Artikel 9.4 van de statuten bepaalt dat het comité van toezicht het toezicht op de rekeningen en de verrichtingen van de vennootschap uitoefent. De leden van het comité van toezicht zijn geen bestuurders en worden door de raad van bestuur benoemd. Het comité van toezicht telt ten minste drie en ten hoogste elf leden, kan beroep doen op de medewerking van de commissarissen, rapporteert periodisch aan de “leden van het auditcomité en aan de dagelijks bestuurder” en de rapporten, adviezen, voorstellen en/of andere soorten van beslissingen zijn niet bindend doch zo de raad van bestuur of de algemene vergadering deze adviezen niet volgt, dient dit gemotiveerd te worden en in de notulen van de raad van bestuur of de algemene vergadering te worden opgenomen. De heer Duplat kent geen enkele andere onderneming waar dat toezicht uitgeoefend wordt door de raad van toezicht. Op 27 mei 2009 bestond het comité van toezicht uit acht leden, niet-bestuurders, de twee regeringscommissarissen, voor Financiën Xavier De Cuyper, en drie afgevaardigden van de gewesten (een per gewest – voor Vlaanderen Hugo Van Driessche) wonen de vergaderingen bij doch zijn geen leden van het comité van toezicht. Hoewel de taken van dat comité uitvoerig worden beschreven, is de taakverdeling tussen het comité van toezicht en het auditcomité samengesteld uit bestuurders hoogst merkwaardig in corporate governance. De heer Duplat blijft dus met heel wat vragen zitten. Hoe en door wie is het comité van toezicht samengesteld, door het management, door de raad van bestuur? Hoe lang duurt het mandaat? Hoe rapporteert het comité van toezicht aan de raad van bestuur?

Ook uit de laatste twee jaarrekeningen neergelegd bij de balanscentrale haalt de heer Duplat enkele merkwaardige vaststellingen over de werking van die comités. In het jaarverslag over 2010 zijn er slechts drie regeltjes gewijd aan de interne controle. Een auditcomité hoort ook voorstellen over de waarderingsregels voor de raad van bestuur uit te werken. Bij de verdeling van de nieuwe Dexia-aandelen over de aandeelhouders, is er een discussie gewijd aan de boekhoudkundige beperkingen van die operatie. De nieuwe aandelen zijn dan eigenaardig genoeg ondergebracht in de thesauriebeleggingen zodat de jaarrekening op het eerste zicht toch coherent is. Uit de jaarrekeningen blijkt ook dat de waarderingsregels in 2010, uiteraard in essentie van de participatie in Dexia NV, niet fundamenteel gewijzigd zijn.

De heer Duplat keert terug naar wat voor hem een centrale kwestie is: de rol van de gekwalificeerde aandeelhouders in de bankencrisis, ook in de andere banken. Artikel 629 van het Wetboek van Vennootschappen staat toe dat doelwitvennootschappen geld lenen aan andere vennootschappen om participaties in de doelwitvennootschap te verwerven. Dat is aan strenge voorwaarden gekoppeld en overtredingen zijn strafbaar. Dit artikel zou volgens sommigen niet van toepassing zijn omdat de Gemeentelijke Holding om aandelen van Dexia te kopen, niet bij de Dexiaholding maar bij de Dexiabank geleend heeft. Volgens de heer Duplat klopt die redenering niet. Hij geeft enkele voorbeelden van kleine privébedrijven die de wet wel strikt toegepast hebben in een identiek geval. Artikel 629 Wetboek van Vennootschappen is trouwens al een versoepeling want de wetgeving verbodt voorheen dergelijke constructie helemaal.

Naast dit wettelijke bezwaar is het een ethisch probleem dat Dexia Bank, een volle dochter van Dexia NV, geld uitleent voor een kapitaalverhoging van de moedermaatschappij. Die vordering weegt daarenboven ook zwaar op de toekomst van de bank. Financiële moeilijkheden bij een gekwalificeerde aandeelhouder die nog bijkomend moet lenen voor een kapitaalverhoging (bij de doelwitvennootschap), zou ook een belangrijk gevaarsignaal moeten zijn voor de toezichthouder. De heer Duplat weet niet of de toezichthouder daar in 2008 op gewezen heeft.

De statuten van de Gemeentelijke Holding hanteren voor het dagelijkse bestuur klassieke, zeer beperkte definities. Dat is het gevolg van een berucht cassatiearrest van februari 2009 waarin staat dat het dagelijkse bestuur enkel dringende zaken beslist en voor de andere aangelegenheden voortgaat op beslissingen van de raad van bestuur. Artikel 9.4 van de statuten bepaalt, onder meer, dat de periodieke rapporten van het comité van toezicht worden overgemaakt aan “de leden van het auditcomité en aan de dagelijks bestuurder”. De website van de Gemeentelijke Holding vermeldt de heer Carlos Bourgeois als dagelijks bestuurder en somt voorts enkele medewerkers op, maar geeft niet hun functies of bevoegdheden. In een kredietinstelling geldt het vierogenprincipe, misschien is het wijs dat voortaan ook te laten gelden bij gekwalificeerde aandeelhouders.

Voorts verbaast het de heer Duplat dat de accountant die verantwoordelijk is voor het houden van de rekeningen en het opstellen van de jaarrekening van de Gemeentelijke Holding, een vennootschap is van de Dexiagroep, Fiduciaire Dexia Belgium. De commissaris, in dit geval PricewaterhouseCoopers, heeft dan weer een voorzichtig verslag ingediend, waarin hij vooral opsomt waarvoor hij niet verantwoordelijk kan gesteld worden. De interne controle, de presentatie van de jaarrekening, de keuze van de geschikte waarderingsregels komen volgens PricewaterhouseCoopers de raad van bestuur toe. Op basis van steekproeven daaruit kan de commissaris dan zijn verslag opstellen.

Daarnaast is de rol van de voorzitter van de raad van bestuur belangrijk. Is hij alleen de primus inter pares die wel gesprekken voert met de dagelijks bestuurder? Hoe verloopt de wisselwerking tussen voorzitter en dagelijks bestuurder? Hoe ver reikt de plicht van de voorzitter om bestuurders te informeren daarover? Volgens de heer Duplat is de collegialiteit van de raad van bestuur essentieel. In het ideale geval wordt de voorzitter aangeduid door collega-bestuurders, maar in praktijk gebeurt dat ook door een regering of anderen. De heer Duplat heeft jammer genoeg niet de hand kunnen leggen op het huishoudelijk reglement. Dat men zich bij het ontslag van de heer Gabriëls beroept op artikel 10 ervan, bewijst het belang.

De heer *Sas van Rouveroy* wijst erop dat Carlos Bourgeois betwist dat hij gedelegeerd bestuurder is, hij noemt zichzelf de dagelijks bestuurder. Dat staat ook in alle documenten zo vermeld.

Volgens de heer *Jean-Louis Duplat* wil hij daarmee onder de enge interpretatie van de bevoegdheden van een bestuurder vallen die het arrest van het Hof van Cassatie in februari 2009 definieerde. Er is echter geen groot verschil tussen een dagelijks en een gedelegeerd bestuurder. Een dagelijks bestuurder heeft volgens de rechtspraak de taak de meest dringende zaken die niet van fundamentele aard zijn te beredderen.

II. BESPREKING

De heer *Filip Watteuw* leest in de verslagen van de raad van bestuur dat de dagelijks bestuurder, de heer Bourgeois, de onderhandelingen voerde met Publigas, de onderhandelingen voerde over de kapitaalverhoging. Behoren die taken volgens de heer Duplat tot de taken van een dagelijks of van een gedelegeerd bestuurder?

De heer *Jean-Louis Duplat* verwijst naar artikel 6 van de statuten van de Gemeentelijke Holding dat de taken van de dagelijks bestuurder omschrijft. Als de positie van de Gemeentelijke Holding in dergelijke onderhandelingen voorbereid is in een strategisch comité en bekrachtigd door de raad van bestuur, kan de dagelijks bestuurder de onderhandelingen voeren. Allicht zijn de bevoegdheden van het dagelijks bestuur nader bepaald in het huishoudelijk reglement, zoals het trouwens in artikel 7 van de statuten staat.

De heer *Matthias Diependaele* concludeert dat de heer Bourgeois, behoudens het huishoudelijk reglement het anders bepaalt, bij de onderhandelingen buiten zijn bevoegdheden getreden is én in dat geval eigenlijk dus ook de raad van bestuur.

De heer *Jean-Louis Duplat* beaamt dat, tenzij de dagelijks bestuurder een beslissing van de raad van bestuur, op voorstel van het strategische comité, uitvoerde. De situatie zou anders zijn als de Gemeentelijke Holding een directiecomité had. Dat is een autonoom comité dat alle beslissingen kan nemen die de raad van bestuur normaal neemt, behalve de strategie. De raad van bestuur heeft dan de plicht toezicht uit te oefenen op de manier waarop dat comité zijn taak uitvoert.

De heer *Sas van Rouveroy* vraagt of de heer Duplat bereid is de verslagen van de raad van bestuur te lezen om na te gaan of de acties van de dagelijks bestuurder gedekt waren door beslissingen van de raad van bestuur.

De heer *Filip Watteuw* werpt op dat de verslagen openbaar zijn, hoewel er enkele passages zwart gemaakt zijn. Zijn eerste indruk is dat de acties van de dagelijks bestuurder quasi altijd gedekt zijn door de raad van bestuur.

De heer *Jean-Louis Duplat* stelt voorts vast dat de jaarrekeningen, bij vergetelheid of bij vergissing, de heer Bourgeois, niet vermelden als lid van de raad van bestuur; in het Belgisch Staatsblad staat hij wel vermeld als dagelijks bestuurder. Kritiek op de bestuurders, alleen gebaseerd op de jaarrekeningen, zou derhalve niet op hem slaan.

Een ander element dat hem verbaast is de samenstelling van het comité van toezicht, waarvan enorm veel verwacht wordt. In normale omstandigheden bepaalt de interne audit de regels voor en houdt toezicht op de interne controle. Het is een persoon extern aan de organisatie die rapporteert aan de raad van bestuur. Die functie is dus bij de Gemeentelijke Holding niet geformaliseerd. De heer Duplat wijst de commissie er voorts op dat de commissarissen jaarlijks in een managementbrief de raad van bestuur suggesties geven over verbeteringen. Het zou goed zijn de rol van de commissarissen uit te pluizen, niet alleen bij de Gemeentelijke Holding maar ook bij de Dexia NV en Dexia Bank.

De Bankwet houdt het toezicht op een financiële holding beperkt, voor de banken onder de holding geldt een andere toezichtregeling. Er is traditioneel weinig belangstelling voor de statutaire jaarrekeningen van beursgenoteerde ondernemingen, maar wel voor de geconsolideerde jaarrekeningen. Nochtans zijn er soms belangrijke verschillen. In een aantal gevallen worden de winsten van de dochter overgeheveld naar het moederbedrijf zodat dat dividenden kan uitkeren. De dividendpolitiek is statutair geregeld en niet geconsolideerd. Dat alles bemoeilijkt het toezicht. Het is voor de heer Duplat ondenkbaar dat een gekwalificeerd aandeelhouder een deel van zijn aandelen uitleent. Als dat gebeurd is, heeft het toezicht gefaald.

De heer *Eric Van Rompuy* vraagt hoe het komt dat de toezichthouders geen opmerkingen gegeven hebben bij de ontwikkelingen van de laatste tien jaar.

De heer *Jean-Louis Duplat* herinnert aan het heilig motto van de bankwetgeving in 1993: de autonomie van de kredietinstelling vrijwaren door een volledige scheiding tussen directiecomité en het aandeelhouderschap. De vrees bestond immers dat de aandeelhouders hun wil aan de bank zouden opleggen. Alle leden van het directiecomité moeten lid zijn van de raad van bestuur, maar hun aantal mag niet hoger zijn dan het aantal 'non-executives'. Eenmaal de banklicentie toegekend, moet gecontroleerd worden of de aandeelhouders over de nodige kapitalen beschikken, de zogenaamde 'fit-and-proper-test' van de gekwalificeerde aandeelhouders die in geval van nood de bank ter hulp moeten kunnen komen (artikel 49 van de Bankwet).

Dat toezicht is minder streng bij financiële holdings. Maar in het geval van de kapitaalverhoging van 2008 is ook artikel 629 van de Vennootschapswet van toepassing, waarbij een bank in moeilijkheden geen krediet mag verstrekken aan de aandeelhouder van de moedermaatschappij om een kapitaalverhoging te financieren.

Het toezicht houdt dus niet alleen de interne controle van de kredietinstelling maar ook de weliswaar lichtere controle van de holding én de controle op de organisatie van de bank (artikel 20 van de Bankwet) in. Het moet zich dus ook buigen over het functioneren van het directiecomité, van het huishoudelijk reglement enzovoort. Als toezichthouder zou de heer Duplat van in het begin gecontroleerd hebben of de gekwalificeerde aandeelhouders in staat waren de kredietinstelling te steunen.

De heer *Matthias Diependaele* ziet een tegenspraak in die redenering. De heer Duplat zegt dat de toezichthouder de Gemeentelijke Holding als aandeelhouder van Dexia NV moest controleren. Maar de Dexiaholding had geen bankstatuut dus moest de draagkracht van de aandeelhouders niet gecontroleerd worden.

De heer *Jean-Louis Duplat* zegt dat artikel 49 van de Bankwet ook geldt voor de gekwalificeerde aandeelhouders van de moederondernemingen van de kredietinstelling. Er is trouwens een precedent: lang geleden heeft men op basis van die bepalingen de aandeelhouders verplicht om Anhyp te herkapitaliseren.

De heer *Matthias Diependaele* concludeert dat de toezichthouder verplicht is om alle gekwalificeerde financiers-aandeelhouders dus ook die van de moederonderneming door te lichten.

De heer *Jean-Louis Duplat* beaamt dat. Een bank is in moeilijke tijden afhankelijk van zijn aandeelhouders. Dat neemt niet weg dat het gemakkelijker zou zijn als Dexia NV het statuut van bank had. Hij pareert de bewering dat er een verschil is tussen de bank en de holding met de constatering dat Dexia Bank een volledige dochter van Dexia NV is.

Op de vraag van de heer *Eric Van Rompuy* wie de toezichthouder was bij de kapitaalverhoging van 2008 antwoordt de heer *Jean-Louis Duplat* dat de CBFA de enige toezichthouder was. Die moest oordelen of de gekwalificeerde aandeelhouders sterk genoeg waren voor de kapitaalverhoging. De Nationale Bank van België heeft wel aan enkele vergaderingen deelgenomen om na te gaan of ze noodkredieten moest verstrekken. Pas later werden de Nationale Bank en de FSMA (Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten) gedeeld verantwoordelijk voor het toezicht.

De heer *Eric Van Rompuy* wijst erop dat de heren Vermeiren niet bij de onderhandelingen was wegens ziekte en dus vertegenwoordigd werd door de heer Bourgeois, dagelijks bestuurder. De Gemeentelijke Holding had door de diversificatiepolitiek, dus nog voor de kapitaalverhoging, al een schuld van bijna een miljard euro. Waarom heeft de toezichthouder de Gemeentelijke Holding en ARCO niet gewezen op die preciaire situatie?

De heer *Sas van Rouveroi* waarschuwt ervoor de toezichtsvormen niet te verwarren. Enerzijds is er het toezicht op de Dexiaholding en de Dexiabank, waar de Gemeentelijke Holding als gekwalificeerde aandeelhouder beoordeeld wordt, maar daarnaast is er nog het toezicht op de Gemeentelijke Holding zelf. In het eerste geval is de kwestie de artificiële kapitaalverhoging met geld geleend bij de dochter van de noodlijdende holding. Dat is een voorbode van de crash van Dexia. In het tweede geval is het punt dat het toezicht niet reageert als de Gemeentelijke Holding naast de grote bestaande schuldenlast een bijkomende schuld aangaat. Die schuldratio leidt drie jaar later tot de vereffening van de Gemeentelijke Holding. Volgens de spreker gaat het om twee verschillende toezichthouders, tenzij de toezichthouder die de gekwalificeerde aandeelhouder beoordeelt ook dient na te gaan of die niet te veel andere schulden heeft.

De heer *Eric Van Rompuy* stelt aanvullend de vraag naar de taak van het interne toezicht. Wat is de taak van PriceWaterhouseCoopers, de commissaris bij de Gemeentelijke Holding? Het comité van toezicht bestaat voor het overige uit politici, niet uit financiële experts. Hoe kan dat comité de ingewikkelde financiële constructies controleren? En wat met het interne auditcomité? Hoe komt het dat zij nooit alarm geslagen hebben?

Volgens de heer *Jean-Louis Duplat* bewijzen de statuten dat het comité van toezicht meer moest doen dan een marginale controle, het controleert de rekeningen en de verrichtingen, normaal een taak van het auditcomité. Zijn werkzaamheden zijn nader bepaald in een soort huishoudelijk reglement opgesteld door de raad van bestuur dat de heer Duplat echter niet heeft kunnen inkijken. Het auditcomité moet zorgen voor een goede wisselwerking met het comité van toezicht. Hij stelt voor dat de commissie aan de hand van de notulen van het auditcomité en het comité van toezicht zou nagaan of de statuten op deze punten werden nageleefd.

In 2010 is het dubbel toezicht in twee fasen ingevoerd. In eerste instantie was er een gezamenlijk toezicht op de grootbanken door de Nationale Bank en de CBFA. Sedert maart 2011 is dat de exclusieve bevoegdheid van de Nationale Bank, het FSMA houdt nog enkel toezicht op de beurzen en de handel met voorkennis, op de beleggingsfondsen en pensioenfondsen, op de consumentenbescherming. Die scheiding is een goede zaak want CBFA hield voorheen niet alleen toezicht op het functioneren van de bank, maar ook op de informatie die de bank aan de beurs moest bezorgen.

In de crisisperiode van september, oktober 2008 was de CBFA echter de enige toezichthouder. Omdat de Nationale Bank geen microprudentieel toezicht uitoefende, kon haar ondervoorzitter, de heer Coene een task force voorzitten. De heer Coene heeft in 2011 terecht voor die eer bedankt omdat de Nationale Bank ondertussen wel toezichthouder was, de heer Hans D'Hondt is nu voorzitter.

Uit de jaarrekeningen van de Gemeentelijke Holding blijkt dat de laatste drie exploitatierekeningen negatief afgesloten zijn. De heer Jean-Louis Duplat legt uit dat commissarissen na twee opeenvolgende jaren met een negatief resultaat door artikel 138 van de vennootschapswetgeving verplicht worden de raad van bestuur schriftelijk attent te maken op het risico dat de continuïteit van de onderneming in het gedrang komt. Verder vraagt het genoemde artikel dat het bestuursorgaan daarover beraadslaagt. Welnu, dat was het geval in 2008 en 2009. De spreker herinnert eraan dat sinds de wetsherziening van 2010 de staat zelf de controle kan overnemen over een kredietinstelling in moeilijkheden, ingeval de aandeelhouders zelf niet tot herkapitalisatie in staat zijn. Hijzelf zou in dit geval gezegd hebben dat de financiële draagkracht van de gekwalificeerde aandeelhouder ontoereikend was voor dat laatste.

In het licht van dat antwoord vindt de heer *Matthias Diependaele* het zeer eigenaardig dat de Franse toezichthouder zijn dreigement van nauwer toezicht weer introk en de Belgische zelfs helemaal niet reageerde. Er moet behoorlijk gelobbyd zijn, vermoedt hij. De heer *Jean-Louis Duplat* wijt dit aan de complicatie dat Dexia NV zelf geen bank was maar een groep, en wijst er meteen op dat ditzelfde probleem zich in de toekomst kan voordoen met andere banken die een moedermaatschappij hebben. Als voorbeelden geeft hij KBC groep (financiële holding) of nog Finaxis. Dergelijke financiële holdings zijn onderworpen aan een beperktere vorm van toezicht. De spreker suggereert een aanbeveling om dat te herbekijken.

De heer *Filip Watteuw* stelt vast dat het comité van toezicht weinig deed eind september 2008, toen de raad van bestuur van de Gemeentelijke Holding instemde met de deelname aan de kapitaalverhoging van Dexia en de leningconstructie, en de dagelijks bestuurder volmacht verleende om die beslissingen uit te voeren. De heer *Jean-Louis Duplat* ant-

woordt dat het comité van toezicht buiten de raad van bestuur blijft, waarop de heer *Filip Watteuw* reageert dat het auditcomité wel bemand werd door bestuurders. De heer *Jean-Louis Duplat* blijft erbij dat de beslissingen door de raad van bestuur zijn goedgekeurd, al geeft hij zelf de voorkeur aan een opener aanpak op basis van artikel 629 van het Wetboek van Vennootschappen.

De heer *Eric Van Rompuy* wil, in het licht van de vele anomalieën die in 1999 zijn opgetreden, weten wie toeziet op de statutenwijziging van een vennootschap als de Gemeentelijke Holding. De heer *Jean-Louis Duplat* antwoordt dat onder zijn voorzitterschap de Bankcommissie het proces-verbaal van de buitengewone algemene vergadering samen met de aanwezigheidslijst van een dergelijke vergadering kreeg. Hij wijst erop dat alle aandeelhouders ervoor moe(s)ten zorgen dat ze met kennis van zaken oordelen. De toezichthouder had hen daar moeten attent op maken.

De heer *Sas van Rouveroy* wil weten of hij uit de uiteenzetting van de heer Duplat, die in tegenstelling tot de commissie zijn kennis over dit dossier niet de voorbije weken heeft opgebouwd, mag afleiden dat men ook in 2008 en 2009 al had kunnen weten dat respectievelijk de carrousellening niet had mogen aangegaan worden en de kapitaalverhoging geen zin meer had, gezien de exponentieel gegroeide schuldratio en de overwaardering van de Dexia-aandelen op de balans. Aansluitend vraagt de heer *Eric Van Rompuy* waarom het gigantische dividend dat bij de kapitaalverhoging in het vooruitzicht werd gesteld, door niemand in vraag werd gesteld, noch door de aandeelhouders, noch door de mandatarissen in de verschillende interne organen, noch door de externe toezichthouders.

Mevrouw *Griet Smaers* merkt op dat zelfs bedrijfsrevisoren als PriceWaterhouseCoopers adviseerden de oude waardering te behouden. Hadden de toezichthouders niet sneller moeten ingrijpen op dit punt en de raad van bestuur attenderen op de niet langer correcte waardering van de activa? De heer *Matthias Diependaele* weet dat een vennootschap in zijn boeken de aankoopwaarde mag gebruiken. Hij vraagt wel of er momenten zijn waarop herwaardering verplicht is. De heer *Sas van Rouveroy* vraagt of de heer Duplat de verdediging in de jaarverslagen van 2009 en 2010 om niet te herwaarderen, overtuigend vindt.

De heer *Jean-Louis Duplat* legt uit dat de waarderingsregels niet tot de verantwoordelijkheid van de commissarissen behoren. Die bevoegdheid is exclusief voor de raad van bestuur, al belet dat hen niet om een brief aan het management te sturen. Van een langlopende investering moet elk jaar geëvalueerd worden of de aankoopwaarde geldig blijft. Hij neemt in de genoemde jaarverslagen een immense reeks knipperlichten waar, die de aandacht van de raad van bestuur hadden moeten trekken, en noemt daarbij in het bijzonder de verplichtingen op korte termijn. Hij merkt op dat elke onderneming ook wettelijk verplicht is op 30 juni een tussentijdse staat aan de raad voor te leggen. Of dat bij de Gemeentelijke Holding gebeurd is, kan hij echter niet zeggen.

Normale aandeelhouders – in een familiebedrijf of op de beurs – zouden levensgrote vragen hebben gesteld. Hij hoopt dan ook dat in de processen-verbaal van de algemene vergadering over de jaarrekeningen zal blijken dat er wel degelijk kritische vragen waren, maar vreest het tegendeel. Hij geeft als voorbeeld het beloofde dividend terwijl men tegelijk een jaar met zwaar bijkomend verlies afsluit. Een dergelijk ontwerp van jaarrekening zou hij als bestuurder nooit goedgekeurd hebben. Ook een waardering op lange termijn kan alleen behouden worden op basis van een redelijke en objectieve kans. Waren er in dit geval stukken en documenten ter staving? Heeft Dexia de Gemeentelijke Holding volledig geïnformeerd over wat nog te wachten stond? Hebben aandeelhouders en bestuurders voldoende kritische vragen gesteld?

De heer *Sas van Rouveroy* wijst op een verschil: de bestuurders konden inderdaad tijdig vragen stellen over bijvoorbeeld de lening, de aandeelhouders pas achteraf. Op zijn vraag bevestigde de heer *Jean-Louis Duplat* dat zijn uitspraken niet alleen gelden voor 2008 en

2009 maar ook voor 2010. De lopende exploitatie van de Gemeentelijke Holding is drie jaar negatief geweest.

De heer *Matthias Diependaele* stelt dat de N-VA-fractie het schandalig vindt dat de postjes in de raad van bestuur worden uitgedeeld aan politici zonder enige kennis van zaken. Dat is een van de oorzaken van het huidige debacle. Op dit punt moet dringend een aanbeveling geschreven worden. Hij vraagt meer uitleg bij het feit dat de vertegenwoordiger van de Gemeentelijke Holding in de raad van bestuur van Dexia zijn eigen raad van bestuur niet mocht informeren omdat hij formeel door de algemene vergadering van Dexia was aangewezen op persoonlijke titel.

De heer *Jean-Louis Duplat* antwoordt dat het voordrachtrecht wordt uitgeoefend door de raad van bestuur, waarna de benoeming gebeurt door de algemene vergadering van aandeelhouders. Het raakt kant noch wal dat de bestuurders van de Gemeentelijke Holding in de raad van bestuur van Dexia NV ten persoonlijke titel zouden zetelen. Een significante aandeelhouder met meer dan 10 percent heeft het volstrekte recht kandidaten voor te dragen. Volgens de heer Duplat hebben zij integendeel de verdomde plicht hun eigen raad van bestuur – de Gemeentelijke Holding – te zeggen wat daar beslist is, al is de spreker zich bewust van de vrees voor bevoorrechte informatie, bijvoorbeeld over het stellen van kritische vragen.

De heer *Eric Van Rompuy* vraagt hoe met het onderscheid kan maken tussen beide posities. De heer *Matthias Diependaele* wijst op het vennootschapsrecht: bestuursleden van beursgenoteerde vennootschappen hebben zitting op persoonlijke titel en dienen enkel de belangen van de vennootschap te verdedigen. Daarnaast is er nog de gelijkheid van informatie voor grote aandeelhouders die vertegenwoordigd zijn in de raad van bestuur, en de kleine op de beurs. Men mag daarom alleen informatie verspreiden die publiek toegankelijk is.

De heer *Jean-Louis Duplat* noemt het risico van ‘insider trading’ evident. Maar daar gaat het om misbruik van bevoorrechte informatie. Verder is hij het grondig oneens dat een gekwalificeerde aandeelhouder zijn eigen raad van bestuur niet zou verwittigen, tenzij hij die niet vertrouwt en loslippigheid vreest. Zonder die rapportering, die hij een verplichting noemt, worden de bevoegdheden van de raad uitgehold. Dergelijk mogelijk belangrijke informatie niet delen, kan hij onmogelijk aanvaarden. Dat de voorzitter van de raad van bestuur van de referentieaandeelhouder in alle talen zwijgt over niet onbelangrijke informatie voor de waardering van een aanzienlijke participatie, noemt hij een tekortkoming.

De heer *Matthias Diependaele* vraagt of dit concreet betekent dat Francis Vermeiren aan zijn raad van bestuur, die de participatie wou behouden, had moeten meedelen dat hij in de raad van bestuur van Dexia zware problemen had zien aankomen. De heer *Jean-Louis Duplat* erkent dat de verkoop totaal uitgesloten was, maar dat dit een rol had kunnen spelen in de waardering. De heer *Eric Van Rompuy* herinnert aan de verklaring van de heer Miller dat de cijferresultaten er nog lang goed hebben uitgezien, en van de heren Dehaene en Mariani dat ze de risico's aan het afbouwen waren. Hij besluit dat zowel voor als na 2008 de raad van bestuur van de Gemeentelijke Holding ook positieve verhalen hoorde.

De heer *Sas van Rouveroy* sluit zich daarbij aan en attendeert op de geruststellende boodschappen over Dexia, afkomstig van de raad van bestuur van Dexia, in de jaarverslagen 2009 en 2010 van de Gemeentelijke Holding. De vraag die later wel moet gesteld worden, is of die informatie accuraat dan wel misleidend was. Dat roept bij de heer *Matthias Diependaele* de vraag op welke opmerkingen de heer Vermeiren heeft gemaakt in de raad van bestuur van Dexia. Hij memoreert de verklaringen van de heer Miller dat hij bij zijn hervormingsplannen werd tegengewerkt door zijn eigen raad van bestuur en dat niemand naar zijn splitsingsvoorstellen wilde luisteren. Hij zou wel eens willen weten hoe de heer Vermeiren gereageerd heeft. De heer *Sas van Rouveroy* repliceert dat de heer Dehaene het

omgekeerde heeft gezegd van de heer Miller. De vraag is inderdaad wie men moet geloven, merkt de heer *Matthias Diependaele* op.

De heer *Ward Kennes* informeert of er rechtspraak of codes bestaan over de belangenafweging waarvoor iemand geplaatst is die de ene vennootschap vertegenwoordigt in de raad van bestuur van de andere. Hoe kan zij geconcretiseerd worden?

De heer *Filip Watteuw* argumenteert dat de Gemeentelijke Holding zelfs los van de informatie uit de raad van bestuur van Dexia, wel kon inzien dat haar positie gevaarlijk was. Over de risico's die dat meebracht, is trouwens geregeld gesproken in de raad van bestuur van de Gemeentelijke Holding, maar dat werd altijd zeer snel afgehandeld en wel met steeds moeilijker wordende oplossingen. Wat de heer Miller betreft, die heeft bij zijn bezoek met de heer Dehaene aan de raad van bestuur van de Gemeentelijke Holding, niet over het splitsingsscenario gesproken. Dat kwam pas later, in 2009, aan de orde.

Het gaat niet zozeer om de heer Miller, argumenteert de heer *Matthias Diependaele*: in 2008 vroegen ook de Europese Commissie en de Belgische overheid om de splitsing. Mevrouw *Griet Smaers* vindt wel belangrijk wat men in de commissie zegt. Zij onderstreept dat, volgens de verklaring van de heer Dehaene, tot 30 september 2008 nooit enig voorstel of onderzoek van splitsing of ontmanteling aan de raad van bestuur van Dexia NV is voorgelegd door het management. De heer Vermeiren heeft daar dan ook nooit informatie kunnen over doorgeven. De heer *Matthias Diependaele* heeft nooit beweerd dat de heer Vermeiren het splitsingsscenario had moeten signaleren, wel dat er problemen waren, maar daar werd niet over gerept.

De heer *Jean-Louis Duplat* wijst de heer Kennes op artikel 13 van de vennootschapswetgeving, waarin de deelnemingsverhouding in een onderneming wordt gedefinieerd. Toegepast op de Gemeentelijke Holding moest zij fataal in de raad van bestuur van Dexia NV worden opgenomen “om haar in staat te stellen duurzaam invloed uit te oefenen op de oriëntatie van het beleid van deze vennootschap”. Dat impliceert verplichtingen, waarover de rechtspraak overvloedig is. De spreker attendeert op de samenvattingen door Dirk Van Gerven in het Tijdschrift voor Rechtspersoon en Vennootschap. Hij herhaalt dat hij zich niet kan inbeelden dat de voorzitter van de raad van bestuur niets zou vertellen aan zijn eigen raad, op voorwaarde dat hij volledig vertrouwen heeft in de discretie van zijn bestuurders. Wat dat betreft, zijn er trouwens regeringscommissarissen en waarnemers, evenals het statuut. De belangenafweging betreft alleen het risico van het misbruik van informatie. Voor de rest verplicht de vennootschapswetgeving de bestuurder juist om zijn mandaat na te leven om de aandeelhouder te vertegenwoordigen.

Op vraag van de heer *Sas van Rouveroy* bevestigt de heer *Jean-Louis Duplat* dat de raad van bestuur collegiaal verantwoordelijk is voor onder meer het jaarverslag.

Op vraag van de heer *Matthias Diependaele* bevestigt de heer *Jean-Louis Duplat* dat de heer Vermeiren inderdaad voor zichzelf kon beslissen om informatie uit de raad van bestuur van Dexia NV niet door te spelen, maar alleen op voorwaarde dat hij gewettigde redenen had dat er misbruik zou van gemaakt worden. Bovendien mag dat niet te vaak gebeuren, want dan wordt de band van de deelnemingsverhouding verbroken.

Hij attendeert de commissie nog op de jaarverslagen van Dexia NV, waaruit blijkt dat het auditcomité van die vennootschap bijzonder beperkt was. Werden daar door de Gemeentelijke Holding vragen over gesteld? Hoe dan ook ging het bij de Gemeentelijke Holding om een krakkemikkig voorbeeld van corporate governance. Om dat te verhelpen wijst hij nog op de publicaties van Guberna, de vereniging van mevrouw Lutgart Van den Berghe, maar er zijn ook zeer interessante buitenlandse voorbeelden.

Op vraag van de heer *Ward Kennes* bevestigt de heer *Jean-Louis Duplat* dat alles mag worden teruggekoppeld voor zover er geen aanwijzing is van mogelijk misbruik. Doel is dat de raad van bestuur van de holding kan appreciëren of de waarde van de participatie al dan niet kan behouden blijven. Dat is des te belangrijker omdat men door eventuele afwaardering onder de 10 percent kan zakken.

Eric VAN ROMPUY,
voorzitter

Matthias DIEPENDAELE
Joris VAN HAUTHEM,
verslaggevers